

Migrasjon er ikke uetisk

Migrasjon er ikke uetisk i seg selv - det gir etiske og uetiske utslag. Generalisering skyver virkeligheten under teppet.

Professor i statsvitenskap Janne Haaland Matlary skriver i DN 19. september «Det er uetisk om borgere ikke blir i eget land og bygger det - såfremt de kan». Internasjonal migrasjon karakteriseres som generelt uetisk, med et lite forbehold, som ikke utdypes vesentlig videre.

Isteden understreker hun at: «Man kan si at de har en plikt til å bli». Internasjonal migrasjon er ikke generelt sett uetisk, men gir både etiske og uetiske utslag. For hvem, og hvordan, er avhengig av hvem sine interesser som settes i søkelyset.

Jeg vil sette spørsmålsteget ved en diagnose av migrasjon som generelt uetisk, der intersemotsetninger skyves under teppet. Migrasjonsforskningen gir et omfattende kunnskapsgrunnlag for diskusjon om både årsaker til migrasjon og følgene av dem.

Intersemotsetninger - og reelle dilemmaer - er viktig å forstå for å kunne gjøre det mulig å håndtere internasjonal migrasjon politisk. Det var blant hovedkonklusjonene i en rapport om «bærekraftig migrasjon» jeg sammen med kolleger ved Institutt for fredsforskning nylig publiserte.

Fra et statlig perspektiv kan det gi mening at borgere bør forbli der de er. Det skaper minst mulig krøll og bidrar i beste fall til å bygge stabile samfunn med robuste institusjoner. Men stater som havner i

Innlegg
Marta Bivand Erdal

Moralisering og migrasjon

DN 19. september

økonomisk uføre, har en tendens til å akseptere at borgere skaffer seg et levebrød der de kan, ved internmigrasjon, men også utenlands.

Den frie mobiliteten av arbeidskraft innenfor EU illustrerer noen dilemmaer. Stater som er politisk ustabile og/eller autoritære, kan være mot internasjonal migrasjon, men ikke fordi de er for en demokratisk mobilisering av borgere for det felles gode.

Migranter vasker klær i et flyktningleir på øya Lesbos i Hellas. Foto: Giorgos Moutafis/Reuters/NTB Scanpix

Så er det borgerne, som migrerer og/eller forholder seg til innvandrere. Deres perspektiv er ikke nødvendigvis sammenfallende med statlige perspektiv. Og slik statlige perspektiv er ulike, er også borgernes det.

Internasjonal migrasjon karakteriseres ofte av intersemotsetninger, som ikke bør gattes over. For et individ kan det gi god mening etisk, økonomisk, sosialt eller politisk å migrere. For staten hun reiser fra kan det gi uetiske utslag. Parallelt kan det være sider ved migrasjonen som er både etisk og uetisk i landet hun migrerer til.

Internasjonal sykepleiemigrasjon er et eksempel på en slik etisk sammensatt - og iboende tvetydig - situasjon. Hvem avgjør hvor det er etisk at sykepleieren lever sitt liv?

Nasjonalstater har selvsagt plikt og rett til å beskytte sine territorier ved grensekontroll, og de har et overordnet ansvar overfor alle sine statsborgere, også statsborgere med innvandrerbakgrunn. Ifølge Matlary er noen «norske skoler [...] ikke lenger norske og [...] barna fremmedgjøres for sin egen kultur og språk». Her går Matlary ut fra at skoler, i noen områder, for eksempel øst i Oslo, ikke er norske. Men også her er et overveiende flertall av elevene født i Norge, de fleste har norsk statsborgerskap, og mange har en eller to foreldre eller besteforeldre som er født i et annet land.

Blir man norsk av å bli født og vokse opp i Norge?

Vår forskning viser at meningene er delte, men elever i norsk skole beskriver i stor grad både seg

selv og hverandre som norske.

Den nasjonale sosialiseringen i norsk skole etterlater ingen tvil: Skolen er et nasjonsbyggende prosjekt for hele elevmassen. Denne elevmassen ser annerledes ut nå enn den gjorde på 1980-tallet. Hvorvidt man liker denne endringen, er én sak. At det er reelle utfordringer knyttet til for eksempel norskferdigheter når mange barn kommer fra minoritetsspråklige hjem, er en annen.

Men når man etterlyser «faktabasert analyse», er det problematisk at empiriske realiteter ikke går mer systematisk etter i sømmene.

Å ha den norske stats perspektiver for øye er et høyst legitimt perspektiv, dog ikke det eneste gyldige perspektiv. Det er verdt å reflektere over de sammensatte følgene av migrasjon, for norsk økonomi og for samfunnslivet for øvrig.

Den som er interessert i «faktabasert analyse» av migrasjon globalt, bør spørre: For hvem, og under hvilke omstendigheter, er bestemte eksempler på internasjonal migrasjon etisk eller uetisk?

Migrasjon er et globalt fenomen, der vurdering av hva som er fordeler og ulemper, neppe vil være entydig, når flere perspektiver innlemmes. Men intersemotsetningene og de reelle dilemmaene bør ikke skyves under teppet med generalisering.

Marta Bivand Erdal, forsker, Institutt for Fredsforskning

Diker, falske diker og flomveier

Professor Petter Osmundsen med flere kommenterer i DN 13. september min påvisning av en svært tett sammenheng mellom kontantstrømmen i Oljefondets oljeselskaper og den norske stats kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet. Thøgersen-utvalget famlet her i akademisk mørke. Utvalget antydte sågar en mulig negativ sammenheng - tro det den som vil.

Professoren slår fast at det er bedre å være rik enn fattig. Argumenter som berettiger overskriften om at min analyse ikke underbygger oljeaksjensalg, ser jeg ingen av. Osmundsen skriver egentlig om å etablere diker mot særinteresser.

Dette er klart: Verdien av statens oljeinntekter og Oljefondets oljeaksjer samvarierer tett.

Innlegg
Halvor Hoddevik

Overraskende tett. Å selge oljeaksjene reduserer derfor statens finansielle risiko. Ikke mye, men noe.

Mitt poeng er at dersom oljeaksjene beholdes, må det være av andre enn finansielle årsaker. Salg av Equinor gir samme risikoreduksjon, men berører andre problemstillinger

enn de rent finansielle.

Om oljeaksjene skal beholdes for å beskytte mot innbruddsrisiko fra særinteresser, er det et greit teknokratisk og udemokratisk standpunkt, men vær da ærlig på det. Ikke skjul det med faglig uholdbare analyser.

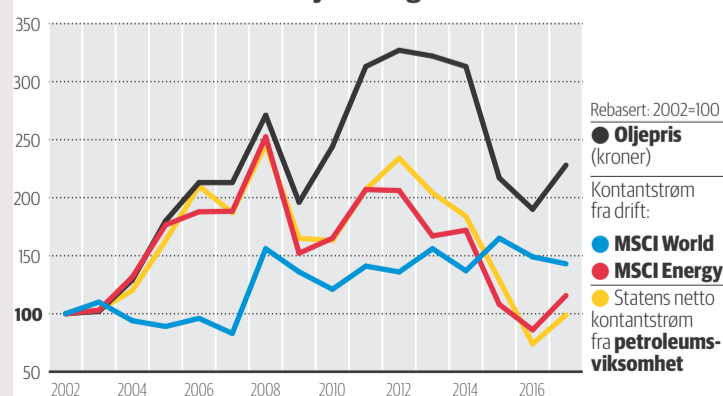
Bør en god innretning av nasjonalformuens risikoprofil forhindres av at den på et gitt tidspunkt applauderes av særinteresser? Hva med Oljefondets enorme overvekt mot Europa - må den være urørt, for ikke å klø en NGO på ryggen?

Når argumentene gjentas er debatten over. Paranoia mot særinteresser bør ikke forhindre god fondsforvaltning. Falske diker blir fort flomveier.

Halvor Hoddevik, arbeidende styreformann i Rann Rådgivning as

Hva svinger i takt?

● Tett sammenheng kontantstrøm fra drift i MSCI Energy og statens kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet. Svakere sammenheng med oljeprisen, og nesten ingen med kontantstrøm i et gjennomsnittsselskap
Oljeprisen, energi-aksjer, bred aksjeindeks og statens netto kontantstrøm fra norsk oljenæring

2018 DN grafikk/Kilde: Rann Rådgivning/SSB